

'A kétszázadszor új Symposion

Száz meg száz póz és reveláció

„A Symposion már nem a régi” — röppent fel megannyiszor a fensőséges ítélet 1965-ben és '68—71—74—77—80-ban attól fogva, hogy a van is, nincs is fantom, amellyel egypár „forrófejű” író-ember nekiállt hadakozni, hangot váltott, ha már a fránya mozgalom nem volt idegen testként ki-ebredalható a laza rendből, amelyet bontani, robbantani igyekezett. Hogy is volna, lehetne a régi, hangozhat ma is a válasz, hiszen épp ezáltal az, ami.

A Fenyvesi Ottó Poetica licentia című versét kommentáló Végel László a versbeszéd alapjaként a **szubkulturális iróniát**, az „antisors megragadását” megjelölve igyekszik körülárkolni a fiatalok költészetében megfogalmazódó közérzetet: „Ebben a versben világunk eszmétere olyan, mint egy nagy áruháza, melyben depressziós kiárúsítás folyik, miközben a lét szétdobált részleteiben megfogalmazódik az élet anarchikus panorámája.” Jó érzéssel, hiszen ennek ösztönösebb vagy átgondoltabb változatai sokasodnak évek óta Csorba Béla, Kalapáti Ferenc, Sziveri János, Túrj Gábor verseiben is. Szerencsés módon három másik, istenkisértés számba menő „**kommentár**” is egymás mellé került a jubileumi számban, melyek egyebek között épp ennyire a fiatal nemzedék közelmúltbeli fogalmainkkal is nehezen minősíthető, másnemű (más tárgyú?) bátorságát, annyi korábbi symposionista gesztussal egyként a póz és a reveláció határán síkló, a groteszkhez való sajátos vonzódását közvetítik. Fekete J. József a szentkuthyas ihletésű, Fekete J. József „álnévvel” megjelentetett, Hódolat a mesternek c. versnovellájában és a hozzá fűzött Kommentárban az alkotás folyamatát cibálja le piedesztáljáról (a sajtó öröge is kezére játszik: „A szójáték is általában tartozéka az **irodalomtemető** munkáknak.”) a Nagy Semmitmondó Akármi — öncélú — megalkotásával és lebontásával. Sebők Zoltán „alkotó mellébeszéléssel”. (Böndör Pálnak a Hídban közölt versére rimelve) a Guernicáról szedi le a keresztvizet, mert háborúellenes tiltakozás helyett a háború apológiája, hiszen „Picasso az egyébként dionüszoszi jelenségből — a háborúból — kifundált egy apollói formát”. Losonc Alpár kérdőjeles Kommentárja a legkevésbé áttételes: a Symposion-mozgalom jelenidejűsége törő vizsgálata. A szerkesztőség egyébként az indulás után húsz évvel visszatekintésre kérte fel az első nemzedék tagjait, s Ladik Katalinnal együtt, aki versben válaszolt, hatan tettek eleget a felhívásnak. Bosnyák István a **folytosság** a homloktérben vizsgálja az indulást, Végel, Bányai, Gerold és Várady más-más szempontú és módszerű vallomása abban cseng egybe, hogy többkevesebb nyomatékkal inkább azt rögzíti: már az indulásban benne rejtett az utak elágazódása. Losonc gondolatgazdag, továbbkérdésre készítő eszme-futtatásának, mely nyíltságával is, átforrósult nyelvezetével is a legjobb hagyományok továbbélte, csupán néhány fontos tézisének van helyünk idézni:

— a symposionisták igazi nómuma az antiprovincializmus feltöltése aktív, kreatív energiával és politikai tartalommal;

— újromantikájuk a változást a tökéletesség kritériumává gyűrte;

— a spontaneitás mellett a szubjektivitás nagy horderejű élményük;

— irodalmi tevékenységük egy kritikai érzékenységgel megáldott társadalmi gyakorlat része;

— nem alkottak olyan potenciális közösséget, amely feltételezte volna az azonos jelentésű nyelv használatát;

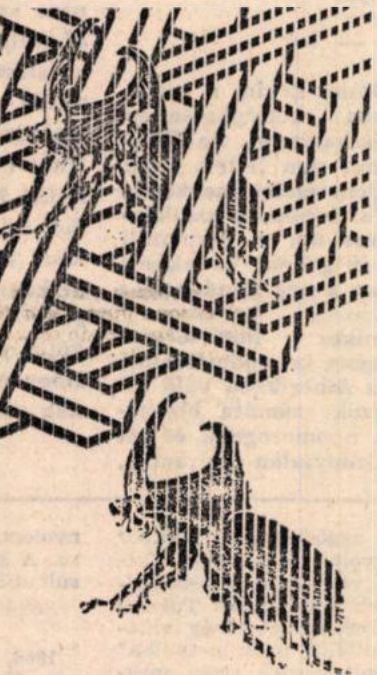
— a nemzetiségi lét számbavétele gondolkodásunkban a perifériára szorult;

— az az értelmiségi típus, melynek feltételezése szervesen beépült a Symposion koncepciójába, nem létezett, és nyilvánvalóan ma sem létezik; a symposionista önreflexió illúziója, hogy a világra fordított tekintetében maga mellé képzel egy nem létező réteget;

— az Új Symposion baloldali értékrendje mindig ideglenes elemként egzisztált errefelé;

— abból indultak ki, hogy az értelmiségi és az értékafirmáció alanya lehet, hiszen a szociális dinamika a munkásosztály közelébe sodorta az értelmiségit;

— a Symposionból nem olvasható ki egy következetes avantgardista szemlélet, pontosan az avantgardista koncepció egymásnak ellentmondó elemeket is magába olvasztott; elmaradt a szembeállítás, s ez talán része annak az illúzióknak, amely nem tudatosítja azt, hogy a stílus megváltoztatására szorítókozó avantgarde eljárhatja a művészet ügyét;

— a mostani Symposion inkább gyűjtőmedence, mintsem spontán közösség.

A folyóirat „gyűjtőmedence” voltát illusztrálja a versválogatás is Kükucsától „tárgyon, alanyon, folyamaton túlig”: Fenyvesin kívül Koncz István, Veszteg Ferenc, Csorba Béla, Kalapáti Ferenc, Tari István, Sziveri János és fordításban Milan Dunderski, Franci Zagorčnik jelentkeztek verssel, s a Pogány Imre punk- és rock-áttekintését fűszerező dalszöveg-fordítások is ide sorolhatók.

A termékenyítő különbségek továbbhagyományozódásának még eklatánsabb jele, hogy a nyelvéstét patetikusan vállaló ironikus vonulatnak mintegy a rejtett ellenpontjaként hangot kap a másik fontos irányvétel: a gyökerek kutatása. Szabados György ennek a legszigorúbb megfogalmazója itt a hazug világgal szembeni Másik Serpenyőt súllyal megrakó Bartók példaképpül állításával, s Bicskei Zoltán a „befelé végtelen nézenék” énekhangjához fűzött gondolataival. Alighanem erre tapint rá Szügyi Zoltán rébuszszerű darabok is felvonultató verses naplójának Huszonnyolcadik napja is:

„— Sokan vannak a forrásnál?

— Megvan még a forrás?”

Balázs Attila Rövid buzdító története pedig épp a Valami Ilyesmi felől csap át a konklúzióba: „Vajdaságban megkerült Orfeusz lantja” („... csupán még

azt kell megmagyarázni, ami mindenki számára világos: hogy félreértés ne essék, az ógörög dalnokot Orfeusznak hívják, a lantjára akadó költőt a világ porában pedig Tolnai Ottónak...").

Lukács György életrajzáinak negyedik folytatását közli Eörsi István, a harmincas évek eseményei peregnek, Brecht, Thomas Mann, Ernst Fischer vonul fel, a sztálinizmus közelképe rajzolódik ki Lukács szavai nyomán. Prózaszövegeket olvashatunk a fiatal P. Nagy Istvántól és Fehér Istvántól.

A tudás láza, a tevékeny szellemi jelenlét, a keresés igénye a 200. szám négy értekező szövegét dicséri. Kovács Lukács a lezárult Huszárík-életmű értetlenül fogadta utolsó darabját, a Csontváryról készült filmet veszi pártfogásba Huszárík montázsolását, természetképét kibontva; Thomka Beáta Kosztolányi egy Esti Kornél-novelláját elemzi, mely térképzetében az ősi labirintus korszerű reménytelen né módosult változatát építi fel. A szociografikus ihletésű prózaszemléletnek három darabját bírálja Faragó Kornélia (Tar Sándor, Mózes Lajos és Sarusi Mihály könyvét), s egyet Hornyik György regényét Radics Viktória. Faragó a több dimenziós láttatást szavatoló eljárás kihasználátlannul maradt lehetőségeiért, Radics a naiv regényszemléletért kárhoztatja a szerző(ke)t.

A szám képanyagát Penovác Endre, Szombathy Bálint, Maurits Ferenc, Csernik Attila, Péter László, Dormán László, Bicskei Zoltán, Tari István, Apró Zoltán, Baráth Ferenc munkái alkotják.